

NBP

Narodowy Bank Polski

Czerwiec 2015 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Czerwiec 2015 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Wydział Integracji Europejskiej Departamentu Zagranicznego
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej
Warszawa, 2015 r.

Najważniejsze w tym miesiącu

- **Plan działania na rzecz sprawiedliwego i skutecznego systemu podatków korporacyjnych w UE**
Komisja Europejska przedstawiła *Plan działania na rzecz sprawiedliwego i skutecznego systemu podatków korporacyjnych w UE* – propozycję inicjatyw mających na celu ograniczenie zjawiska unikania opodatkowania. Wśród planowanych działań znalazły się między innymi: wprowadzenie obowiązkowej, wspólnej i skonsolidowanej podstawy opodatkowania korporacyjnego, wdrożenie bardziej efektywnego systemu opodatkowania, tak aby przedsiębiorstwa płaciły podatki w krajach, w których osiągają zyski, oraz zwiększenie przejrzystości podatkowej państw UE i krajów trzecich.
[więcej w pkt 1.3](#)
- **Raport czterech przewodniczących i prezesa EBC nt. dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej**
Raport czterech przewodniczących i prezesa EBC zakłada, że dokończenie budowy unii gospodarczej i walutowej, obejmującej unię gospodarczą, unię finansową, unię fiskalną i unię polityczną, będzie przebiegać w dwóch etapach, z których drugi – zgodnie z założeniami - zakończy się w 2025 r.
[więcej w punkcie 1.5](#)
- **Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie zgodności z przepisami unijnymi programu OMT**
Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że ogłoszony przez EBC program skupu obligacji skarbowych na rynkach wtórnych jest zgodny z zapisami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC.
[więcej w pkt 4.2](#)
- **Raporty Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego**
ESRB opublikowała trzy raporty istotne dla działalności sektora bankowego: raport na temat polityki makroostrożnościowej prowadzonej w krajach UE w 2014 r., raport w sprawie stosowania wskaźnika dźwigni jako instrumentu makroostrożnościowego oraz raport na temat ryzyka nieprawidłowego prowadzenia działalności (*misconduct risk*).
[więcej w pkt 5.2, 5.3, 5.4](#)
- **Koniec programu pomocowego dla Grecji wobec braku porozumienia w kwestii warunków kontynuowania wsparcia finansowego**
Rząd Grecji nie dokonał spłaty zobowiązań wobec MFW w terminie do 30 czerwca 2015 r. i tym samym stracił dostęp do środków finansowych Funduszu. Wobec braku porozumienia między rządem Grecji a wierzycielami (MFW, KE, EBC) Eurogrupa nie wyraziła zgody na przedłużenie porozumienia pomocowego dla Grecji. Europejski Bank Centralny nie zdecydował się na zwiększenie awaryjnego wsparcia płynnościowego ELA, zapewniającego płynność greckim bankom. W konsekwencji bank centralny Grecji zarekomendował przerwę w pracy banków i ograniczenie przepływów kapitałowych.
[więcej w pkt 7.3](#)

Spis treści

1. Komisja Europejska	5
1.1. Przedłużenie okresów przejściowych związanych z wymogami w zakresie funduszy własnych z tytułu ekspozycji banków wobec CCP	5
1.2. Zwolnienie funduszy emerytalnych z obowiązku rozliczania transakcji przez CCP do sierpnia 2017 r.	5
1.3. Plan działania na rzecz sprawiedliwego i skutecznego systemu podatków korporacyjnych w UE	6
1.4. Porozumienie w sprawie projektu rozporządzenia SFT	7
1.5. Raport czterech przewodniczących i prezesa EBC nt. dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej	7
2. Rada Unii Europejskiej	10
2.1. Porozumienie w sprawie bankowej reformy strukturalnej	10
2.2. Unia rynków kapitałowych	10
2.3. Postępy w budowie unii bankowej	11
2.4. Koordynacja polityki gospodarczej	11
2.5. Kwestie podatkowe	12
3. Rada Europejska	14
3.1. Konkluzje posiedzenia Rady Europejskiej 25 i 26 czerwca br.	14
4. Europejski Bank Centralny	15
4.1. Decyzja w sprawie polityki pieniężnej	15
4.2. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie zgodności z przepisami unijnymi programu OMT	15
4.3. Uruchomienie systemu TARGET2-Securities	16
4.4. Przebieg programu skupu aktywów EBC	17
4.5. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych	17
5. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego	18
5.1. Posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego	18
5.2. Raport na temat polityki makroostrożnościowej prowadzonej przez kraje UE	19
5.3. Raport w sprawie stosowania wskaźnika dźwigni jako instrumentu makroostrożnościowego	20
5.4. Raport w sprawie ryzyka nieprawidłowego prowadzenia działalności	20
6. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	22
6.1. Końcowe wytyczne dotyczące umów o kredyt mieszkaniowy	22

6.2. Konsultacje w sprawie wymogów dotyczących depozytów zabezpieczających dla transakcji instrumentami pochodnymi nierozliczanymi centralnie	22
6.3. Stanowisko w sprawie składek na rzecz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji	23
6.4. Raport roczny z działalności w 2014 r.	23
6.5. Raport w sprawie tendencji w bankowości detalicznej	24
6.6. Konsultacje w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje dotyczące produktów inwestycyjnych	25
7. Inne	26
7.1. Rozporządzenie w sprawie opłaty <i>interchange</i>	26
7.2. Druga misja przeglądowa KE i EBC w Portugalii	26
7.3. Koniec programu pomocowego dla Grecji wobec braku porozumienia w kwestii warunków kontynuowania wsparcia finansowego	27
Zapowiedzi wydarzeń w lipcu 2015 r.	29
Autorzy i źródła	30

1. Komisja Europejska

1.1. Przedłużenie okresów przejściowych związanych z wymogami w zakresie funduszy własnych z tytułu ekspozycji banków wobec CCP

Dnia 4 czerwca 2015 r. w Dzienniku Urzędowym UE zostało opublikowane [rozporządzenie wykonawcze](#) Komisji w sprawie przedłużenia okresów przejściowych związanych z wymogami w zakresie funduszy własnych z tytułu ekspozycji banków wobec kontrahentów centralnych (*central counterparty*, CCP), przewidzianych w rozporządzeniach [CRR](#) oraz [EMIR](#). Zgodnie z rozporządzeniem CRR wysokość wymogów w zakresie funduszy własnych zależy od tego, czy CCP, z którym bank rozlicza transakcje, został uznany za kwalifikującego się kontrahenta centralnego. Wymogi te są przy tym wyższe wobec CCP, którym nie przyznano tego statusu. CCP mający siedzibę w UE mogą uzyskać status kwalifikującego się kontrahenta w wyniku uzyskania zezwolenia, natomiast CCP mający siedzibę w państwach trzecich – w wyniku uznania (*recognition*). Wprowadzono okresy przejściowe, aby zapobiec konieczności znacznego zwiększania przez banki wymogów w zakresie funduszy własnych podczas trwania procesu udzielania CCP zezwoleń oraz ich uznawania. Ze względu na brak możliwości zakończenia trwającego obecnie w UE procesu wydawania zezwoleń oraz uznawania CCP do końca okresu przejściowego, tj. do 15 czerwca 2015 r., Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze, które przedłuży ten okres o sześć miesięcy, czyli do 15 grudnia br.

1.2. Zwolnienie funduszy emerytalnych z obowiązku rozliczania transakcji przez CCP do sierpnia 2017 r.

Dnia 5 czerwca br. Komisja opublikowała [akt delegowany](#) zmieniający [rozporządzenie EMIR](#) w celu przyznania funduszom emerytalnym dwóch dodatkowych lat (od sierpnia 2015 r. do sierpnia 2017 r.), podczas których będą one zwolnione z obowiązku rozliczania transakcji przez kontrahentów centralnych. Obecnie na mocy rozporządzenia EMIR, które weszło w życie 16 sierpnia 2012 r., fundusze emerytalne są zwolnione z obowiązku rozliczania transakcji przez CCP do sierpnia 2015 r. Wprowadzenie okresu przejściowego miało na celu przyznanie CCP dodatkowego czasu na opracowanie rozwiązań technicznych umożliwiających przenoszenie przez fundusze emerytalne zabezpieczenia niegotówkowego w celu uzupełnienia zmiennego depozytu zabezpieczającego¹.

¹ Fundusze emerytalne zasadniczo minimalizują swój stan gotówki. Brak możliwości przyjmowania przez CCP aktywów niegotówkowych w celu uzupełnienia zmiennego depozytu zabezpieczającego oznaczałoby dla tych instytucji konieczność krótkoterminowego wygenerowania gotówki przez jej pożyczanie lub sprzedaż innych aktywów.

Publikację aktu delegowanego poprzedziło przygotowanie przez KE w lutym br. sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego i Rady². Oceniono w nim, że dotychczasowe postępy CCP w opracowywaniu rozwiązań technicznych umożliwiających przenoszenie zabezpieczenia niegotówkowego jako zmiennego depozytu zabezpieczającego są niewystarczające. Dlatego też w dokumencie zaproponowano przedłużenie, w formie aktu delegowanego, dotychczasowego okresu przejściowego o dwa lata. Zgodnie z rozporządzeniem EMIR okres przejściowy przyznany fundusom emerytalnym może jeszcze raz zostać przedłużony w formie aktu delegowanego o maksymalnie jeden rok, czyli do sierpnia 2018 r.

1.3. Plan działania na rzecz sprawiedliwego i skutecznego systemu podatków korporacyjnych w UE

Dnia 17 czerwca br. KE opublikowała *Plan działania na rzecz sprawiedliwego i skutecznego systemu podatków korporacyjnych w UE (Action Plan for Fair and Efficient Corporate Taxation)*. Na [Plan](#) składa się seria inicjatyw realizowanych w krótkim, średnim oraz długim okresie. Ma on na celu przeprowadzenie reformy systemu podatków korporacyjnych, prowadzącej do przewyciężenia zjawiska unikania opodatkowania, zapewnienia stałych dochodów podatkowych, jak również do wzmocnienia jednolitego rynku dla biznesu. Plan uwzględnia środki, które zostały przedstawione przez KE w marcu br. w ramach [pakietu](#) działań dotyczących przejrzystości podatkowej³.

Komisja Europejska przedstawiła Plan działania na rzecz sprawiedliwego i skutecznego systemu podatków korporacyjnych w UE – propozycję inicjatyw mających na celu ograniczenie zjawiska unikania opodatkowania. Wśród planowanych działań znalazły się między innymi: wprowadzenie obowiązkowej, wspólnej i skonsolidowanej podstawy opodatkowania korporacyjnego, wdrożenie bardziej efektywnego systemu opodatkowania, tak aby przedsiębiorstwa płaciły podatki w krajach, w których osiągają zyski, oraz zwiększenie przejrzystości podatkowej państw UE i krajów trzecich.

Plan składa się z trzech głównych propozycji. Pierwszą z nich jest wprowadzenie obowiązkowej, wspólnej i skonsolidowanej podstawy opodatkowania korporacyjnego (*common consolidated corporate tax base, CCCTB*). Kwestia wprowadzenia CCCTB była podnoszona przez KE już w 2011 r., jednak nie uzyskała wówczas poparcia państw członkowskich. Obecnie ma zostać poddana ponownej analizie, a nowa propozycja w tym zakresie ma się pojawić w 2016 r. Kolejną inicjatywą jest zapewnienie efektywnego opodatkowania, które skłaniałoby przedsiębiorstwa do płacenia podatków w krajach, gdzie osiągają zyski, m.in. przez usuwanie luk prawnych, ulepszenie spo-

² Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z lutego br.

³ Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z marca br.

sobów przeciwdziałania stosowaniu cen transferowych, wprowadzenie surowszych przepisów w krajach oferujących preferencje podatkowe. Trzecią z kluczowych propozycji jest zwiększanie przejrzystości podatkowej zarówno wśród państw członkowskich, jak i w odniesieniu do krajów trzecich. W celu wprowadzenia bardziej otwartego i ujednoliconego podejścia w niechętnych do współpracy jurysdykcjach podatkowych KE opublikowała czarną listę krajów i terytoriów, które w ocenie państw członkowskich UE nie spełniają standardów dobrego zarządzania podatkowego (przejrzystość, odpowiednia wymiana informacji, sprawiedliwa konkurencja podatkowa).

W tym samym dniu, 17 czerwca br., rozpoczęto publiczne [konsultacje](#), mające na celu zebranie opinii dotyczących zwiększania przejrzystości podatkowej przedsiębiorstw. Konsultacje będą prowadzone do 9 września br.

1.4. Porozumienie w sprawie projektu rozporządzenia SFT

Dnia 17 czerwca 2015 r. Komisja Europejska [poinformowała](#) o osiągnięciu politycznego porozumienia w ramach trilogu pomiędzy Komisją, Parlamentem Europejskim oraz Radą Unii Europejskiej dotyczącego projektu rozporządzenia w sprawie zgłaszania transakcji finansowania papierów wartościowych oraz przejrzystości tych transakcji (*securities financing transactions*, SFTs). [Projekt rozporządzenia](#) został przyjęty przez KE w styczniu 2014 r. Jego celem jest zwiększenie przejrzystości niektórych transakcji dokonywanych w równoległym systemie bankowym i zapobieganie arbitrażowi regulacyjnemu banków przez przeniesienie części działalności do sektora pozabankowego. Zakłada się, że rozporządzenie zwiększy przejrzystość transakcji finansowania papierów wartościowych oraz pomoże identyfikować ryzyko z tym związane. Oczekuje się, że formalne zatwierdzenie projektu rozporządzenia SFT przez PE oraz Radę nastąpi w bieżącym roku.

1.5. Raport czterech przewodniczących i prezesa EBC nt. dokończenia budowy unii gospodarczej i walutowej

Dnia 22 czerwca 2015 r. Komisja opublikowała [raport](#) pt. *Dokończenie budowy europejskiej unii gospodarczej i walutowej*, autorstwa przewodniczącego Komisji Europejskiej **Jean-Claude'a Junckera**, we współpracy z przewodniczącym Rady Europejskiej **Donaldem Tuskiem**, przewodniczącym Eurogrupy **Jeroenem Dijsselbloemem**, przewodniczącym Parlamentu Europejskiego **Martinem Schulzem** oraz prezesem Europejskiego Banku Centralnego **Mario Draghim**.

Raport czterech przewodniczących i prezesa EBC zakłada, że dokończenie budowy unii gospodarczej i walutowej, obejmującej unię gospodarczą, unię finansową, unię fiskalną i unię polityczną, będzie przebiegać w dwóch etapach, z których drugi – zgodnie z założeniami – zakończy się w 2025 r.

W raporcie założono, że proces ten będzie przebiegać w **dwóch etapach**. **Pierwszy** miałby się zakończyć w połowie 2017 r. i dotyczyć działań, które instytucje i kraje członkowskie będą podejmować na podstawie istniejących traktatów. **Drugi etap** zostałby sfinalizowany **do 2025 r.**

Raport wskazuje na konieczność podjęcia działań, w wyniku których zostaną utworzone:

- **Unia gospodarcza**

W perspektywie krótkoterminowej (w ramach pierwszego etapu) budowa unii gospodarczej powinna się opierać na czterech elementach. Będą to:

- 1) utworzenie systemu organów do spraw konkurencyjności (w którym powinny się znaleźć organy krajowe oraz komisja koordynująca ich działania),
- 2) wzmocnienie procedury zakłóceń równowagi makroekonomicznej,
- 3) Zwiększeniu nacisku na zatrudnienie i kwestie socjalne, m.in. w ramach semestru europejskiego,
- 4) dalsze usprawnianie i upraszczanie semestru europejskiego, m.in. przez jasne, skoncentrowane na priorytetach, ambitne zalecenia dla krajów członkowskich, egzekwowanie wdrażania zaleceń, lepsze godzenie kwestii istotnych z punktu widzenia całej strefy euro z problemami poszczególnych krajów, wyraźne określanie kierunków działania w dłuższym okresie.

W perspektywie długoterminowej (w ramach drugiego etapu) proces konwergencji miałby nabrać charakteru wiążącego, dzięki nowej unijnej legislacji określającej wspólne, wysokie standardy, dotyczące rynków pracy, konkurencyjności, otoczenia biznesu, administracji publicznej oraz niektórych aspektów polityki podatkowej.

- **Unii finansowa**

Pierwszy z dwóch elementów unii finansowej miałaby stanowić unia bankowa. Jej budowa została rozpoczęta przez ustanowienie jednolitego mechanizmu nadzorczego (*Single Supervisory Mechanism*, SSM). Następnie utworzono drugi filar unii bankowej, czyli jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (*Single Resolution Mechanism*, SRM). Konieczne jest jednak dokończenie budowy mechanizmu finansowania pomostowego, wspomagającego jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (*Single Resolution Fund*, SRF, powstały w ramach SRM), oraz ustanowienie wiarygodnego wspólnego mechanizmu ochronnego (*common backstop*) dla SRF, przez wykorzystanie linii kredytowej z Europejskiego Mechanizmu Stabilności (*European Stability Mechanism*, ESM). Unia finansowa będzie mogła zostać uznana za zrealizo-

waną, gdy zacznie funkcjonować również jej trzeci filar, którym jest wspólny system gwarantowania depozytów (European Deposit Insurance Scheme, EDIS).

Drugim planowanym elementem unii finansowej miałyby być unia rynków kapitałowych. Dobrze funkcjonująca unia rynków kapitałowych zapewniłaby m.in. zwiększenie zróżnicowania źródeł finansowania i wzmocnienie mechanizmu transgranicznego podziału ryzyka. Ustanowiłaby także bufor chroniący przed wstrząsami systemowymi w sektorze finansowym.

Ze względu na pilny charakter działania dotyczące budowy unii finansowej powinny zostać zrealizowane w ramach pierwszego etapu.

- **Unia fiskalna**

Według raportu w krótkim okresie (w ramach pierwszego etapu) obecne ramy zarządzania budżetowego powinny zostać wzmocnione przez utworzenie Europejskiej Rady Fiskalnej. Ten podmiot doradczy miałby koordynować i wspierać krajowe rady fiskalne. Ponadto przeprowadzałby niezależną ocenę budżetów i ich wykonania, w kontekście unijnych celów gospodarczych i zaleceń Rady dla krajów członkowskich.

W dłuższej perspektywie czasowej (w ramach drugiego etapu) raport przewiduje utworzenie fiskalnego mechanizmu stabilizacyjnego strefy euro, umożliwiającego lepszą amortyzację dużych wstrząsów makroekonomicznych.

- **Unia polityczna**

Raport wskazuje, że w strefie euro konieczne jest zwiększanie odpowiedzialności demokratycznej i wzmocnienie instytucjonalne. Należy zatem podejmować działania służące: dalszemu wzmocnieniu roli Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych, wzmocnieniu reprezentacji UE i strefy euro na forum międzynarodowych instytucji finansowych, włączeniu porozumień międzyrządowych do traktatów UE, wzmocnieniu roli Eurogrupy (w tym rozważenie ustanowienia stałego przewodniczącego Eurogrupy), ustanowienie na poziomie strefy euro organu na kształt ministerstwa skarbu (mógłby stanowić platformę wspólnego podejmowania decyzji w zakresie polityki fiskalnej).

2. Rada Unii Europejskiej

2.1. Porozumienie w sprawie bankowej reformy strukturalnej

Podczas posiedzenia 19 czerwca 2015 r. Rada Ecofin przyjęła [podejście ogólne](#) (*general approach*) do projektu rozporządzenia dotyczącego bankowej reformy strukturalnej⁴. Stanowisko Rady będzie podstawą trilogu pomiędzy PE, Radą UE oraz Komisją Europejską, który ma służyć osiągnięciu porozumienia między ww. instytucjami i dzięki temu umożliwić przyjęcie rozporządzenia już w pierwszym czytaniu.

Celem projektu rozporządzenia jest ograniczenie ryzyka podejmowanego przez banki w wyniku obowiązkowego oddzielenia działalności handlowej prowadzonej na własny rachunek od działalności właściwej dla instytucji kredytowej przyjmującej depozyty. Zgodnie ze stanowiskiem Rady rozporządzeniem miałyby być objęte (1) podmioty będące globalnymi instytucjami o znaczeniu systemowym lub (2) instytucje posiadające przez ostatnie trzy lata aktywa o wartości co najmniej 30 mld euro oraz prowadzące działalność handlową o wartości co najmniej 70 mld euro lub 10% ich łącznych aktywów.

2.2. Unia rynków kapitałowych

Podczas posiedzenia Rada UE przyjęła [konkluzje](#) w sprawie unii rynków kapitałowych. Pozytywnie odniosła się w nich do inicjatywy zaproponowanej przez Komisję w [zielonej księdze](#) *Tworzenie unii rynków kapitałowych* z 18 lutego br.⁵

W konkluzjach wyrażono poparcie dla pięciu zaproponowanych przez Komisję **działań priorytetowych** w ramach projektu, wzywając Komisję do opracowania, najpóźniej do końca 2015 r., ram prostej, przejrzystej i wystandaryzowanej sekurytyzacji. W konkluzjach wyrażono też poparcie dla rozszerzenia i zoptymalizowania dostępu do informacji kredytowych dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) przy jednoczesnym zminimalizowaniu obciążeń tych podmiotów. W odniesieniu do **działań średnio- i długoterminowych** podkreślono, że konieczne jest natychmiastowe rozpoczęcie prac oraz jak najszybsze określenie priorytetów. Prace prowadzące do utworzenia unii rynków kapitałowych powinny m.in. obejmować analizę potrzeby podjęcia działań w zakresie: zwiększenia płynności i rozwoju animowania rynku (*market making*), zwiększenia transgranicznych inwestycji w papiery dłużne przedsiębiorstw i udziałowe papiery wartościowe, poprawy zdolności inwestycyjnej UE, usunięcia barier rozwoju funduszy inwestycyjnych.

⁴ Projekt rozporządzenia w sprawie środków strukturalnych zwiększających odporność instytucji kredytowych UE COM(2014) 43 final, Bruksela, dnia 29 stycznia 2014 r.

⁵ Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z lutego br.

Rada wezwała Komisję do opracowania planu działania dotyczącego budowy unii rynków kapitałowych do września 2015 r. Podkreślono, że plan powinien uwzględniać szczególne cechy MŚP oraz potencjalnie zróżnicowane skutki projektu dla poszczególnych rynków kapitałowych UE, w tym mniejszych i słabiej rozwiniętych. Podkreślono też, że plan powinien się opierać na precyzyjnym harmonogramie, z możliwością dostosowania podejmowanych w jego ramach działań do bieżącej sytuacji.

2.3. Postępy w budowie unii bankowej

Podczas posiedzenia Rady Ecofin ministrowie finansów podsumowali też stan prac nad budową unii bankowej. Obecnie trwają intensywne dyskusje w ramach grupy roboczej (Task Force on Coordinated Action, TFCA), mające na celu osiągnięcie porozumienia w kwestii finansowania pomostowego jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (Single Resolution Fund, SRF). Finansowanie pomostowe ma w okresie przejściowym⁶ zapewnić odpowiedni poziom środków w SRF, pochodzących ze składek banków, źródeł krajowych lub Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Będą mogły zostać wykorzystane w razie konieczności dokonania restrukturyzacji lub uporządkowanej likwidacji banku objętego SSM.

Jednocześnie na posiedzeniu Rady podsumowano postępy we [wdrażaniu dyrektyw BRR i DGS](#). Trzydzieścioro krajów członkowskich UE, w tym Polska, nadal nie implementowało BRRD. W Polsce zakończyły się konsultacje projektu ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, wdrażającej obie dyrektywy. Po przyjęciu przez rząd zostanie on skierowany do Parlamentu.

2.4. Koordynacja polityki gospodarczej

Rada wstępnie zaakceptowała treść [26 zestawów](#) zaleceń (*country-specific recommendations, CSR*) dla państw członkowskich UE (po jednym dla każdego państwa członkowskiego UE z wyjątkiem Cypru i Grecji⁷), wydawanych w ramach semestru europejskiego, oraz dodatkowy zestaw zaleceń dla państw członkowskich należących do [strefy euro](#). Propozycje zaleceń zostały opublikowane przez Komisję 13 maja br. Zalecenia odnoszą się do polityki gospodarczej, budżetowej oraz

⁶ Zgodnie z [umową](#) o przekazywaniu i uwspólnianiu składek na rzecz Jednolitego Funduszu Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (tzw. IGA), podpisaną 21 maja 2014 r. przez wszystkie kraje członkowskie UE z wyjątkiem Wielkiej Brytanii i Szwecji, Fundusz powinien zostać ustanowiony 1 stycznia 2016 r. By SRF osiągnął pełną operacyjność w wyznaczonym terminie, konieczna jest ratyfikacja IGA przez państwa sygnatariuszy, uczestniczące w SSM i SRM, które reprezentują co najmniej 90% łącznej wagi głosów w Radzie UE wszystkich państw członkowskich uczestniczących w SSM i SRM (art. 11 ust. 2 IGA). Dotychczas [umowa została ratyfikowana](#) przez cztery kraje: Finlandię, Francję, Łotwę i Słowację.

⁷ Cypr i Grecja nie uczestniczą w procesie, gdyż są objęte odrębną procedurą monitorowania ich programów dostosowania makroekonomicznego.

społecznej poszczególnych państw w latach 2015–2016⁸. Formalne przyjęcie zaleceń nastąpi podczas posiedzenia Rady Ecofin 14 lipca br.

Rada przyjęła także decyzje dotyczące zamknięcia procedury nadmiernego deficytu w odniesieniu do Polski i Malty oraz zalecenie skierowane do Wielkiej Brytanii, które wydłużyło termin wyeliminowania nadmiernego deficytu w tym kraju do roku budżetowego 2016–2017.

Ponadto Rada zaakceptowała raport na temat tzw. ogólnych wytycznych dotyczących polityki gospodarczej w państwach członkowskich i Unii. Raport został następnie przekazany do zaakceptowania przez Radę Europejską.

2.5. Kwestie podatkowe

Ministrowie dyskutowali nad [projektem](#) dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania⁹, opublikowanym przez Komisję 18 marca br. Celem projektu jest zacieśnienie współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie dokonywanych przez nie indywidualnych interpretacji prawa podatkowego o znaczeniu transgranicznym. Ministrowie rozmawiali m.in. o dalszych pracach nad projektem na poziomie technicznym, dotyczących w szczególności: określenia zakresu informacji, które będą wymieniane między państwami, określenia terminu rozpoczęcia wymiany informacji, zdefiniowania ewentualnej roli, jaką mogłaby odegrać Komisja w procesie wymiany informacji. Porozumienie w Radzie co do projektu ma zostać osiągnięte jesienią br.

Dyskusja dotyczyła też [projektu](#) dyrektywy w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego do odsetek oraz należności licencyjnych między powiązаныmi spółkami różnych państw członkowskich, opublikowanego przez Komisję w listopadzie 2011 r. Dyrektywa ta ma zastąpić obecnie obowiązującą i zmienianą trzykrotnie dyrektywę o tym samym tytule¹⁰. Projekt wprowadza wiele zmian w dotychczasowych rozwiązaniach: poszerza wykaz spółek, do których stosuje się dyrektywę; zmniejsza wymogi dotyczące wielkości posiadanych udziałów w spółkach, umożliwiając uznanie ich za powiązane; wprowadza nowy warunek zwolnienia z opodatkowania, polegający na tym, że odbiorca danej płatności musi podlegać opodatkowaniu podatkiem dochodowym w państwie, w którym ma siedzibę¹¹. Dyskusja w Radzie toczyła się wokół kompromisowej [propozycji](#) prezydencji z 9 czerwca br. W szczególności dotyczyła przyjęcia klauzuli mającej przeciwdziałać wykorzystywaniu dyrektywy przez wielonarodowe spółki do unikania opodatkowania i agresywnego planowania podatkowego. Klauzula miałaby uniemożliwiać powoływanie się na zapisy dyrektywy w przypadkach, kiedy uzgodnienia między

⁸ Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z maja br.

⁹ Dyrektywa 2011/16/UE.

¹⁰ Dyrektywa 2003/49/WE.

¹¹ Służy to zapewnieniu, aby ulga podatkowa nie przysługiwała, jeżeli stosowny dochód nie podlega opodatkowaniu – wyeliminowaniu luki, którą można by wykorzystać w celu uniknięcia opodatkowania.

podmiotami nie są „rzeczywiste” (nie odzwierciedlają rzeczywistości gospodarczej), lecz są tworzone jedynie w celu odniesienia korzyści podatkowej.

3. Rada Europejska

3.1. Konkluzje posiedzenia Rady Europejskiej 25 i 26 czerwca br.

Rada Europejska opublikowała 26 czerwca br. [konkluzje](#) z posiedzenia w dniach 25 i 26 czerwca. Dotyczą one czterech obszarów: (1) migracji, (2) bezpieczeństwa i obrony, (3) zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i konkurencyjności oraz (4) planów Wielkiej Brytanii odnośnie do referendum dotyczącego członkostwa w UE.

Najobszerniejsze są konkluzje dotyczące migracji, które ujęto w trzech grupach: relokacja/przesiedlenie, powrót/readmisja/reintegracja oraz współpraca z krajami pochodzenia i tranzytu. Rada Europejska podjęła decyzję o podjęciu działań pomocowych wobec 60 000 osób, w tym o relokacji 40 000 osób wymagających ochrony międzynarodowej z państw członkowskich pierwszej linii (Włoch i Grecji) w ciągu dwóch lat. Kraje członkowskie mają do końca lipca br. W drodze konsensusu uzgodnić sposób rozmieszczenia osób z tej grupy. Wobec osób niekwalifikujących się do ochrony mają zostać podjęte działania, których celem będzie ich powrót, readmisja lub reintegracja. Działania z zakresu polityki migracyjnej zostaną połączone ze współpracą z krajami pochodzenia i przekazywaniem pomocy na rozwój, mającej na celu walkę z przyczynami migracji.

W ramach dyskusji dotyczącej zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i konkurencyjności Rada zatwierdziła zalecenia dla krajów członkowskich, kończąc tym samym piąty cykl semestru europejskiego. Rada zapoznała się także z raportem *Dokończenie budowy europejskiej unii gospodarczej i walutowej* z 15 czerwca 2015 r.¹² i zwróciła się do Rady UE o szybkie przeanalizowanie dokumentu. Dyskutowano także o technologiach cyfrowych jako czynniku wspierającym innowację, wzrost i zatrudnienie.

¹² Więcej na ten temat w punkcie 1.5.

4. Europejski Bank Centralny

4.1. Decyzja w sprawie polityki pieniężnej

Na posiedzeniu 3 czerwca 2015 r. Rada Prezesów EBC zdecydowała o pozostawieniu bez zmian podstawowych stóp procentowych w strefie euro. Od września 2014 r. stopy procentowe EBC wynoszą:

- 0,05% – stopa procentowa podstawowych operacji refinansujących,
- 0,30% – stopa kredytu w banku centralnym,
- -0,20% – stopa depozytu w banku centralnym na koniec dnia.

4.2. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie zgodności z przepisami unijnymi programu OMT

Dnia 16 czerwca br. Trybunał Sprawiedliwości UE (TS UE) wydał wyrok w trybie prejudycjalnym w sprawie C-62/14 Gauweiler e.a., dotyczącej zgodności ze stosownymi przepisami unijnymi decyzji Rady Prezesów EBC z dnia 6 września 2012 r. w sprawie szeregu szczegółów technicznych bezwarunkowych transakcji monetarnych Eurosystemu prowadzonych na wtórnych rynkach obligacji skarbowych.

Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że ogłoszony przez EBC program skupu obligacji skarbowych na rynkach wtórnych jest zgodny z zapisami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC.

Trybunał orzekł, że art. 119 TFUE, art. 123 ust. 1 TFUE oraz art. 127 ust. 1 i 2 TFUE, a także art. 17–24 Statutu ESBC i EBC należy rozumieć w ten sposób, iż upoważniają one Europejski System Banków Centralnych do przyjęcia programu skupu obligacji na rynkach wtórnych takiego jak ten ogłoszony w komunikacie prasowym, o którym mowa w protokole z 340. posiedzenia Rady Prezesów EBC z 5 i 6 września 2012 r.

Odnosząc się do meritum sprawy, Trybunał stwierdził m.in., że:

- **W przedmiocie kompetencji ESBC:** Rada Prezesów – na mocy art. 127 ust. 1 i 2 TFUE – określa politykę pieniężną wobec państw członkowskich strefy euro, której głównym celem jest utrzymanie stabilności cen.
- **W przedmiocie rozgraniczenia polityki pieniężnej od polityki gospodarczej:** program OMT, zmierzając do zapewnienia odpowiedniej transmisji polityki pieniężnej, umożliwia jednocześnie zachowanie jednolitości tej polityki i przyczynia się do osiągnięcia jej głównego celu, tj. utrzymania stabilności cen.

- **W przedmiocie proporcjonalności:** skup obligacji może zostać skutecznie przyjęty i być realizowany jedynie wtedy, gdy środki, które wykorzystuje, są proporcjonalne do celów tej polityki, co wynika z art. 119 ust. 2 oraz art. 127 ust. 1 TFUE w związku z art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej.
- **W odniesieniu do zakazu bezpośredniego finansowania państw członkowskich przez banki centralne:** zakaz ten nie jest złamany przez program taki jak OMT pod warunkiem, że operacje przeprowadzane przez ESBC nie będą miały tego samego skutku, jak w przypadku bezpośredniego nabycia obligacji skarbowych od organów i podmiotów publicznych państw członkowskich. Przepisy nie wykluczają bowiem możliwości kupowania przez banki centralne obligacji na rynku wtórnym. Dokonując skupu skarbowych na rynkach wtórnych, EBC musi jednak zapewnić swoim operacjom odpowiednie gwarancje w celu pogodzenia ich z zakazem wynikającym z art. 123 ust. 1 TFUE.

Trybunał Sprawiedliwości UE odniósł się także do zarzutów niektórych państw członkowskich UE oraz Parlamentu Europejskiego (PE), Komisji Europejskiej (KE) i EBC, dotyczących dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiotowej sprawie. Stwierdził w tym zakresie zasadność pytań zawartych we wniosku złożonym przez niemiecki Federalny Trybunał Konstytucyjny, podkreślając – utrwaloną orzecznictwem – procedurę bezpośredniej współpracy pomiędzy Trybunałem a sądami państw członkowskich.

Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości UE zostało wszczęte w styczniu 2014 r. na wniosek niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego. Wniosek ten został złożony w zw. z szeregiem skarg konstytucyjnych złożonych przez grupę niemieckich prawników, polityków, ekonomistów i dziennikarzy oraz w ramach postępowania w sprawie sporu między organami konstytucyjnymi w przedmiocie udziału niemieckiego banku centralnego w wykonywaniu decyzji Rady Prezesów EBC. Trybunał niemiecki zwrócił się z pytaniem, czy program OMT (choć w praktyce niezastosowany) stanowi formę bezpośredniego finansowania rządów, a także czy należy on bardziej do instrumentów polityki gospodarczej niż pieniężnej i w związku z tym wykracza poza mandat przyznany EBC przepisami unijnymi.

W dniu 14 stycznia br. rzecznik generalny TS UE przedstawił opinię, w której uznał, że program bezwarunkowych operacji monetarnych OMT nie wykracza poza mandat EBC oraz jest zgodny co do zasady z przepisami TFUE, jeśli będzie realizowany na rynku wtórnym i w sposób umożliwiający rzeczywiste kształtowanie się ceny rynkowej obligacji skarbowych¹³.

4.3. Uruchomienie systemu TARGET2-Securities

Dnia 22 czerwca br. Europejski Bank Centralny uruchomił system TARGET2-Securities (T2S). Stanowi on wspólną platformę informatyczną, umożliwiającą dokonywanie rozrachunku transakcji, których przedmiotem są papiery wartościowe. Centralizacja procesu rozrachunku na jednej platformie według zharmonizowanych zasad spowoduje usprawnienie rozrachunku papierów

¹³ Szerzej na temat opinii rzecznika generalnego Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie legalności programu OMT w „Przeglądzie Spraw Europejskich” ze stycznia 2015 r.

wartościowych oraz obniżenie jego kosztów, zwłaszcza kosztów transakcji transgranicznych. Właścicielem i operatorem T2S jest Eurosystem. Decyzję w sprawie zbudowania tej struktury na potrzeby rozrachunku papierów wartościowych w pieniądzu banku centralnego podjęła Rada Prezesów EBC w lipcu 2006 r. Uczestnikami T2S będzie docelowo 21 państw europejskich. W dniu 22 czerwca do platformy T2S przystąpiły cztery depozyty papierów wartościowych: Grecji, Malty, Rumunii oraz Szwajcarii. Całkowite uruchomienie platformy zostało przewidziane na luty 2017 r.

4.4. Przebieg programu skupu aktywów EBC

Według stanu na 26 czerwca br. Eurosystem w związku z wdrożonymi programami [dokonał skupu](#) aktywów o wartości:

- 94 mld 567 mln euro – w ramach trzeciego programu skupu obligacji zabezpieczonych (CBPP3),
- 8 mld 601 mln euro – w ramach programu skupu papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABSPP),
- 193 mld 900 mln euro – w ramach programu skupu papierów wartościowych wyemitowanych przez sektor publiczny (PSPP).

4.5. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych

W ramach konsultacji projektów krajowych oraz unijnych aktów prawnych EBC opublikował w czerwcu [opinie](#): do hiszpańskiej regulacji w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CON/2015/19), do maltańskiej regulacji w sprawie centralnego rejestru kredytów (CON/2015/20) oraz do projektu rozporządzenia Komisji Europejskiej zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1708/2005 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 2494/95 w odniesieniu do wspólnego okresu odniesienia dla zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (CON/2015/18).

5. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego

5.1. Posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego

Dnia 18 czerwca 2015 r. odbyło się [posiedzenie](#) Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB). **W trakcie posiedzenia omówiono czynniki ryzyka dla europejskiego sektora finansowego.** Jako główne czynniki ryzyka wskazano możliwość przeszacowania premii za ryzyko na globalnych rynkach finansowych oraz dalszego pogarszania się pozycji bilansowych banków w niektórych krajach członkowskich UE. Zidentyfikowane zagrożenia dotyczą także obaw o zdolność rządów i podmiotów prywatnych do obsługi zadłużenia oraz możliwego wzrostu złożoności i wzajemnych powiązań sektora *shadow banking*. ESRB prowadzi **prace dotyczące oceny skutków utrzymywania się niskich stóp procentowych z perspektywy polityki makroostrożnościowej.** Ich wyniki oraz propozycje działań regulacyjnych zostaną przedstawione Radzie Generalnej w połowie 2016 r.

Rada Generalna omówiła **potencjalny wpływ sektorowych czynników ryzyka na system finansowy.** Narastanie zagrożeń w niektórych sektorach gospodarki (np. nieruchomości czy energetycznym) może się stać źródłem ryzyka systemowego. ESRB opracowała wspólną metodykę i zestaw wskaźników, które mają służyć analizie kanałów przenoszenia się zagrożeń sektorowych na system finansowy oraz ocenie wynikającego z tego ryzyka.

ESRB przygotowała **stanowisko w sprawie przeglądu rozporządzenia w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (EMIR).** Zgodnie z nim ESRB zobowiązana jest przedstawić stanowisko na temat skuteczności wymaganych depozytów zabezpieczających w ograniczaniu procykliczności, a także na temat potrzeb zdefiniowania dodatkowych możliwości działań w tym obszarze. W opinii Rady Generalnej obecne zasady mikroostrożnościowe dotyczące depozytów zabezpieczających przyczyniły się do wzmocnienia stabilności finansowej. Rada wezwała również, by w przyszłości zapewniono władzom krajowym możliwość stosowania depozytów zabezpieczających i redukcji wartości zabezpieczeń (*haircuts*) do celów makroostrożnościowych. Odpowiednie zasady mogłyby uwzględniać uzgodnienia przyjęte w tym zakresie na forum międzynarodowym. Opinia ESRB zostanie opublikowana w lecie br.

Rada Generalna omówiła także kwestię **pośredniego efektu zarażania w systemie finansowym.** Przedmiotem dyskusji były możliwe działania regulacyjne, mające na celu ograniczenie efektu zarażania: stosowanie wymogów płynnościowych do celów makroostrożnościowych, wprowadzenie ograniczeń dotyczących depozytów zabezpieczających oraz ustalenie zasad strategii komunikacyjnej dotyczącej ryzyka systemowego.

W trakcie posiedzenia wybrano nowego członka Komitetu Sterującego ESRB. **Prezes Banku Holandii Klaas Knot zastąpił na tym stanowisku Ewalda Nowotnego**, którego kadencja dobiegła końca.

Rada Generalna zdecydowała o opublikowaniu kolejnej, dwunastej edycji *risk dashboard*. Dokument ten zawiera zestawienie ilościowych i jakościowych wskaźników ilustrujących sytuację systemu finansowego w państwach członkowskich i w UE.

5.2. Raport na temat polityki makroostrożnościowej prowadzonej przez kraje UE

Dnia 25 czerwca br. ESRB opublikowała [raport](#) na temat polityki makroostrożnościowej prowadzonej przez kraje UE w 2014 r., czyli przez pierwszy rok od wprowadzenia pakietu CRD IV/CRR. W raporcie uwzględniono jedynie instrumenty notyfikowane do ESRB. Zgodnie z dokumentem było ponad 100 notyfikacji, z czego około 50 dotyczyło instrumentów mających istotne ekonomiczne skutki, natomiast pozostałe miały charakter formalno-administracyjny. Ponadto w przypadku połowy instrumentów notyfikacja do ESRB była obowiązkowa (zgodnie z przepisami CRD IV/CRR), a pozostałe władze krajowe przekazały z własnej inicjatywy. ESRB planuje publikować taki raport raz w roku.

ESRB opublikowała trzy raporty istotne dla działalności sektora bankowego: raport na temat polityki makroostrożnościowej państw UE, raport w sprawie stosowania wskaźnika dźwigni jako instrumentu makroostrożnościowego oraz raport na temat ryzyka nieprawidłowego prowadzenia działalności (misconduct risk).

W raporcie, oprócz przedstawienia listy notyfikowanych instrumentów, **opisano również zaobserwowane prawidłowości w stosowaniu instrumentów makroostrożnościowych w krajach UE**. Celem większości instrumentów było ograniczenie czynników ryzyka związanych z nadmiernym wzrostem akcji kredytowej i wysokim wskaźnikiem dźwigni, w szczególności w odniesieniu do kredytów hipotecznych w niektórych jurysdykcjach. **Zaobserwowano również istotne dysproporcje między państwami, jeśli chodzi o liczbę notyfikowanych instrumentów**. Różnice te mogą wynikać między innymi z: różnych faz cyklu finansowego, w których znajdują się poszczególne kraje, braku obowiązku notyfikowania niektórych instrumentów, wprowadzenia instrumentów o charakterze makroostrożnościowym przed 2014 r. oraz niepowołania w niektórych państwach odpowiedniego organu makroostrożnościowego, co może utrudniać prowadzenie aktywnej polityki makroostrożnościowej. Podejmowane działania dotyczyły przede wszystkim sektora bankowego.

5.3. Raport w sprawie stosowania wskaźnika dźwigni jako instrumentu makroostrożnościowego

Dnia 25 czerwca br. ESRB opublikowała [raport](#) nt. stosowania wskaźnika dźwigni finansowej jako instrumentu makroostrożnościowego. Raport został przygotowany jako uzupełnienie opracowanego wcześniej podręcznika nt. operacjonalizacji instrumentów makroostrożnościowych (*The ESRB Handbook on Operationalizing Macro-Prudential Policy in the Banking Sector*). Wskaźnik dźwigni jest narzędziem niezharmonizowanym regulacjami UE i może być elastycznie stosowany przez krajowe organy makroostrożnościowe. Dlatego w **raporcie przedstawiono praktyczne wskazówki dotyczące stosowania wskaźnika dźwigni**, które mogłyby wzmocnić koordynację jego wykorzystania w krajach UE.

W raporcie analizuje się m.in. konstrukcję tego instrumentu, cele i możliwe sposoby jego stosowania na potrzeby polityki makroostrożnościowej oraz kanały transmisji. Podkreślono uzupełniającą rolę nieważonego wskaźnika dźwigni w stosunku do wymogów kapitałowych wykorzystujących wagi ryzyka. Zwrócono uwagę, że przy stosowaniu wskaźnika dźwigni konieczne jest uwzględnianie jego wpływu na inne instrumenty makroostrożnościowe oraz specyficznych uwarunkowań krajowego systemu finansowego. Raport stanowi uzupełnienie prac prowadzonych obecnie przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) i Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego. Zostanie on poddany przeglądowi w 2017 r., z uwzględnieniem m.in. analiz dokonanych przez te instytucje.

5.4. Raport w sprawie ryzyka nieprawidłowego prowadzenia działalności

Dnia 25 czerwca br. ESRB opublikowała [raport](#) w sprawie ryzyka nieprawidłowego prowadzenia działalności przez instytucje finansowe (*misconduct risk*). Przez pojęcie *misconduct risk* rozumie się ryzyko wynikające z celowego nieprawidłowego prowadzenia działalności, w szczególności w wyniku łamania prawa, etyki zawodowej lub wewnętrznych zasad zarządzania. Przykładem tego rodzaju zachowań może być nieprawidłowe sprzedawanie produktów finansowych klientom indywidualnym lub instytucjonalnym (*mis-selling*), łamanie prawa krajowego lub międzynarodowego bądź manipulacje finansowe.

W raporcie poddano analizie *misconduct risk* w sektorze bankowym z punktu widzenia ryzyka systemowego. Mimo że zjawisko to odnosi się do działań poszczególnych podmiotów, może nieść ryzyko dla całego systemu bankowego. Po pierwsze, pociąga za sobą koszty dla społeczeństwa. *Misconduct risk* może powodować utratę zaufania uczestników rynków do banków i przez to prowadzić do wycofania się inwestorów z rynków finansowych lub rezygnacji z korzystania z usług bankowych. Po drugie, kary (finansowe lub ograniczające działalność biznesową) nakładane na podmioty dopuszczające się nieprawidłowości mogą budzić niepewność co do dalszego funkcjonowania danej instytucji na rynku. W przypadku materializacji *misconduct risk* w większej skali zagrożona może być stabilność całego systemu.

W raporcie wskazuje się wiele działań, które mogą przeciwdziałać materializacji *misconduct risk*, między innymi: wprowadzanie systemu wewnętrznej kontroli, zwiększenie koordynacji pomiędzy instytucjami międzynarodowymi, takimi jak Financial Stability Board, Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego lub G20, oraz uwzględnienie kosztów wynikających z tego ryzyka w kolejnych testach warunków skrajnych.

6. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego

6.1. Końcowe wytyczne dotyczące umów o kredyt mieszkaniowy

Dnia 1 czerwca 2015 r. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) opublikował końcowe wytyczne dotyczące umów o kredyt mieszkaniowy. Są one uzupełnieniem Dyrektywy w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi (Mortgage Credit Directive, MCD). Wytyczne mają wejść w życie w tym samym dniu co MCD, czyli 21 marca 2016 r.

Pierwsze [wytyczne](#) precyzują, w jaki sposób kredytodawcy powinni oceniać i weryfikować wiarygodność kredytową klientów przed podpisaniem umowy kredytowej na cele mieszkaniowe. Określają wymogi związane m.in. z weryfikacją poziomu dochodu kredytobiorcy, dokumentowaniem i przetwarzaniem danych oraz zapobieganiem podawaniu fałszywych informacji. Sprecyzowano w nich również kryteria oceny zdolności klienta do wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy kredytowej. Powinny one uwzględniać m.in. wysokość bieżących wydatków kredytobiorcy oraz możliwość pogorszenia się jego sytuacji finansowej w przyszłości.

W drugich [wytycznych](#) określono zasady dotyczące identyfikowania klientów mających trudności ze spłatą kredytu oraz postępowania w przypadku stwierdzenia takich trudności. Zwrócono w nich szczególną uwagę na: potrzebę odpowiedniego szkolenia pracowników; konieczność ścisłej współpracy z kredytobiorcą, w tym przekazywanie mu szczegółowych informacji o zadłużeniu i możliwościach jego spłaty; propozycje działań ułatwiających klientowi obsługę zadłużenia (w tym refinansowanie kredytu lub zmianę warunków dotychczasowej umowy) oraz potrzebę dokumentowania kontaktów z klientem.

Jako uzupełnienie wytycznych EBA opublikował [opinie](#) w tym zakresie. Przedstawiono w niej propozycję zestawu dobrych praktyk, opracowanych na podstawie obserwacji EBA w krajach członkowskich.

6.2. Konsultacje w sprawie wymogów dotyczących depozytów zabezpieczających dla transakcji instrumentami pochodnymi nierozliczanymi centralnie

Dnia 10 czerwca br. EBA opublikował [dokument konsultacyjny](#) dotyczący projektu standardów technicznych w sprawie depozytów zabezpieczających dla transakcji instrumentami pochodnymi

nierozliczanych centralnie. Został on przygotowany wspólnie przez Europejskie Urzędy Nadzoru (European Supervisory Authorities, ESA)¹⁴. Konsultacje potrwały do 10 lipca 2015 r.

Opublikowany projekt określa wymagany poziom oraz metody obliczania początkowych i zmiennych depozytów zabezpieczających w odniesieniu do transakcji, których przedmiotem są instrumenty pochodne niepodlegające obowiązkowi centralnego rozliczania. Wymieniono w nim również, które aktywa mogą być stosowane jako zabezpieczenie oraz w jaki sposób zapewnić, żeby zabezpieczenia te były odpowiednio zdywersyfikowane i nie były narażone na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości.

6.3. Stanowisko w sprawie składek na rzecz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji

Dnia 10 czerwca br. EBA opublikował [stanowisko](#) przygotowane na potrzeby prac KE nad aktami delegowanymi dotyczącymi składek na rzecz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (Single Resolution Fund, SRF). Zgodnie z dokumentem składki pobierane na rzecz SRF powinny w miarę możliwości uwzględniać efekty cykliczne i z tego powodu odpowiednio różnić się w kolejnych latach. EBA rekomenduje różne wskaźniki, które umożliwią określenie fazy cyklu koniunkturalnego oraz ryzyko efektów procyklicznych, a także określa ograniczenia w zakresie wahań poziomu składek. W dokumencie zaproponowano również kryteria określania poziomu składek pobieranych po wykorzystaniu istotnej części SRF na potrzeby restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

6.4. Raport roczny z działalności w 2014 r.

Dnia 15 czerwca br. EBA opublikował [raport roczny](#) za 2014 r. Działania podejmowane przez EBA dotyczyły w szczególności prac nad wspólnym zestawem regulacji dla sektora finansowego w UE (*single rulebook*). EBA wydał liczne dokumenty (m.in. standardy techniczne, wytyczne, opinie) uzupełniające europejskie regulacje, w szczególności dyrektywę i rozporządzenie w sprawie wymogów kapitałowych (CRD i CRR) oraz dyrektywę w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (BRRD). Monitorował i oceniał również sytuację w sektorze bankowym pod kątem potencjalnych czynników ryzyka dla jego stabilności. W 2014 r. przeprowadzone zostały testy warunków skrajnych, których wyniki opublikowano w październiku 2014 r.¹⁵ Do zadań wykonywanych przez EBA należy także zaliczyć: promowanie pogłębiania zbieżności praktyk nadzorczych w UE, zwiększanie przejrzystości i porównywalności danych dotyczących sektora bankowego, monitorowanie innowacji w sektorze bankowym.

¹⁴ W skład Europejskich Urzędów Nadzoru wchodzi: Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA), Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA).

¹⁵ Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z października 2014 r.

6.5. Raport w sprawie tendencji w bankowości detalicznej

Dnia 18 czerwca br. EBA po raz czwarty opublikował roczny [raport](#) o tendencjach konsumenc-
kich w bankowości detalicznej. Identyfikuje w nim tendencje istotne z punktu widzenia interesu
klientów banków oraz określa podejście, które będzie stosował w celu zapobieżenia potencjal-
nym negatywnym skutkom tych zjawisk. Raport składa się z trzech sekcji, w których EBA anali-
zuje: (1) trendy zidentyfikowane w minionym roku oraz podjęte działania zaradcze, (2) tendencje
związane z podstawowymi produktami bankowości detalicznej, takimi jak: kredyty (w tym kre-
dyty hipoteczne), depozyty, rachunki i usługi płatnicze oraz (3) nowe, szczegółowe zjawiska za-
obserwowane w danym roku. Program prac EBA na 2016 r. – uwzględniający działania związane
z tendencjami zidentyfikowanymi w bankowości detalicznej – zostanie opublikowany na jesieni
2015 r.

**EBA określił w raporcie osiem obszarów, które w jego opinii cechują się niepokojącymi ten-
dencjami, mogącymi stanowić punkt wyjścia do dalszych analiz.** Większość z nich była już
zidentyfikowana w raporcie za 2014 r.; jedynie dwa ostatnie pojawiły się po raz pierwszy. Zaob-
serwowane przez EBA tendencje to:

- stale rosnące **zadłużenie gospodarstw domowych**, zwłaszcza w obszarze kredytów hipo-
tecznych;
- skargi w odniesieniu do **przejrzystości i porównywalności opłat bankowych**, zgłaszane
przez klientów banków;
- obawy związane z zachowaniem odpowiedniej równowagi pomiędzy wygodą, efektywno-
ścią i bezpieczeństwem w rozwoju **innovacyjnych metod płatniczych**;
- rozwój **depozytów strukturyzowanych** w związku z poszukiwaniem przez klientów ban-
ków wysoko rentownych produktów bankowych w środowisku niskich stóp procentowych;
- praktyki sprzedażowe, w tym szczególnie zasady premiowania, będące głównym czynni-
kiem napędowym nierzetelnej sprzedaży (*misselling*);
- wzrost liczby **alternatywnych dostawców usług finansowych**, konkurujących z tradycyj-
nymi dostawcami;
- częste **wykorzystywanie** przez instytucje finansowe **danych klientów banków** do celów
niezwiązanych z obsługą posiadanych produktów;
- utrzymywanie się niskich **stóp procentowych** oraz ich wpływ na umowy konsumenckie, do-
tyczące zarówno depozytów, jak i kredytów.

6.6. Konsultacje w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje dotyczące produktów inwestycyjnych

Dnia 23 czerwca br. EBA opublikował przygotowany przez Wspólny Komitet Europejskich Urzędów Nadzoru¹⁶ (Joint Committee of European Supervisory Authorities) [dokument konsultacyjny](#) w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje (Key Information Documents, KIDs) dotyczące detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP). Celem KIDs jest zapewnienie wszystkim indywidualnym inwestorom w UE dostępu do porównywalnej i zrozumiałej informacji na temat produktów inwestycyjnych, co ma się przyczynić do zwiększenia przejrzystości europejskiego rynku inwestycyjnego. Rozpoczęte konsultacje dotyczą sposobów określania i przedstawiania w KIDs ryzyka związanego z konkretnym produktem inwestycyjnym oraz potencjalnych zysków i kosztów z nim związanych. Dla każdego z konsultowanych obszarów przedstawiono kilka propozycji metodyki. Konsultacje potrwać do 17 sierpnia br.

¹⁶ Wspólny Komitet odpowiada za koordynację działań Europejskich Urzędów Nadzoru, której celem jest zapewnienie międzysektorowej spójności nadzoru.

7. Inne

7.1. Rozporządzenie w sprawie opłaty *interchange*

Dnia 8 czerwca 2015 r. weszło w życie [Rozporządzenie](#) Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2015 r. w sprawie maksymalnych poziomów opłat *interchange* w odniesieniu do transakcji kartowych. Opłata *interchange* jest to prowizja pobierana od każdej transakcji realizowanej przy użyciu karty płatniczej. Powyższa regulacja ustanawia maksymalną opłatę *interchange* w przypadku transakcji przy użyciu karty debetowej (wynosi ona 0,2% wartości takiej transakcji) oraz limit opłaty *interchange* w wysokości 0,3% wartości transakcji, gdy została ona zrealizowana za pomocą karty kredytowej.

7.2. Druga misja przeglądowna KE i EBC w Portugalii

Dnia 12 czerwca 2015 r. zostało opublikowane wspólne [oświadczenie](#) KE i EBC z drugiej misji przeglądownej w Portugalii w dniach 4–12 czerwca. Przedstawiciele KE i EBC wskazali, że od zakończenia poprzedniej misji przeglądownej (jesień 2014 r.) sytuacja gospodarcza w Portugalii poprawiła się, jednak ożywienie gospodarcze jest nadal osłabione przez utrzymujące się nierównowagi makroekonomiczne związane m.in. z deficytem budżetowym.

Według przedstawicieli KE i EBC zaobserwowano stopniowe ożywienie i rozszerzenie aktywności ekonomicznej wspieranej przez dobrą koniunkturę eksportu i zwiększający się popyt krajowy. Czynnikiem hamującym jej wzrost jest wysoki poziom zadłużenia w sektorze prywatnym i sektorze publicznym, jak również wciąż wysoki poziom bezrobocia. Poprawiający się wzrost gospodarczy i korzystne warunki finansowania są wsparciem dla finansów publicznych. Wskazano jednak potrzebę kontynuacji reform zarządzania finansami publicznymi w celu zwiększenia kontroli ryzyka budżetowego. Jednocześnie zwrócono uwagę na kontynuację procesu delewarowania sektora bankowego, czemu towarzyszy wzrost płynności i wprowadzenie środków zmniejszających koszty. Podkreślono konieczność przyspieszenia procesu restrukturyzacji sektora pożyczek korporacyjnych, co powinno doprowadzić do zwiększenia produktywności inwestycji oraz do dalszej poprawy odporności systemu bankowego.

Przedstawiciele KE i EBC zwrócili uwagę na konieczność zwiększania elastyczności i konkurencyjności portugalskiej gospodarki w celu podtrzymania stopniowego ożywienia gospodarczego, wzmocnienia odporności gospodarki na szoki oraz poprawy perspektyw wzrostu. Kolejna misja przeglądowna została zaplanowana na jesień 2015 r.

7.3. Koniec programu pomocowego dla Grecji wobec braku porozumienia w kwestii warunków kontynuowania wsparcia finansowego

Dnia 30 czerwca 2015 r. upłynął termin spłaty zobowiązań Grecji wobec Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) w łącznej wysokości około 1,5 mld euro¹⁷. Do północy, z wtorku 30 czerwca na środę 1 lipca, Grecja nie spłaciła pożyczki MFW. Tym samym straciła dostęp do środków finansowych Funduszu. Agencje ratingowe podawały jednak wcześniej, że niespłacenie pożyczek z MFW nie będzie automatycznie uznawane przez nie za bankructwo państwa.

Rząd Grecji nie dokonał spłaty zobowiązań wobec MFW w terminie 30 czerwca 2015 r. i tym samym stracił dostęp do środków finansowych Funduszu. Wobec braku porozumienia między rządem Grecji a wierzycielami (MFW, KE, EBC) Eurogrupa nie wyraziła zgody na przedłużenie porozumienia pomocowego dla Grecji. Europejski Bank Centralny nie zdecydował się na zwiększenie awaryjnego wsparcia płynnościowego ELA, zapewniającego płynność greckim bankom. W konsekwencji bank centralny Grecji zarekomendował przerwę w pracy banków i ograniczenie przepływów kapitałowych.

Rząd Grecji odrzucił warunki dalszej pomocy zaproponowane przez międzynarodowych wierzycieli (KE, MFW i EBC), które przedstawiane były na wielu spotkaniach Eurogrupy. W czerwcu odbyło się łącznie pięć posiedzeń ministrów finansów strefy euro, poświęconych problemom finansowym Grecji. Zwołany został ponadto specjalny szczyt strefy euro 22 czerwca br., a kwestią Grecji zajęła się również Rada Europejska w dniach 25–26 czerwca br. Premier Grecji, Aleksis Tsipras, zdecydował ostatecznie, że propozycja porozumienia z kredytodawcami będzie przedmiotem ogólnokrajowego referendum, które zostało zaplanowane na 5 lipca br.

W wyniku fiaska negocjacji o północy z wtorku 30 czerwca br. na środę 1 lipca br. wygasło porozumienie pomocowe dla Grecji, na mocy którego Ateny mogłyby dostać 7,2 mld euro. Na przedłużenie tego programu nie wyraziła zgody Eurogrupa, o czym po nadzwyczajnej telekonferencji ministrów finansów krajów strefy euro 30 czerwca br. poinformował przewodniczący Eurogrupy, Jeroen Dijsselbloem. Podczas zwołanych w trybie pilnym obrad ministrowie finansów krajów strefy euro nie zgodzili się na przedstawione na kilkanaście godzin przed wygaśnięciem programu pomocowego propozycje Aleksisa Tsiprasa, zawarte w liście do przewodniczącego Eurogru-

¹⁷ Dnia 4 czerwca br. greckie władze poinformowały MFW, że zamierzają połączyć cztery czerwcowe płatności w jedną, z terminem spłaty przypadającym na 30 czerwca br. Powołały się na decyzję podjętą przez Fundusz pod koniec lat 70., według której państwo członkowskie MFW może poprosić o takie rozwiązanie, jeśli uiszczenie kilku płatności w jednym miesiącu przysporzyłoby mu trudności administracyjnych. Terminy spłaty zobowiązań i ich wysokość kształtowały się następująco: 5 czerwca – 308 mln euro, 12 czerwca – 347 mln euro, 16 czerwca – 578 mln euro i 19 czerwca – 347 mln euro.

py. Zaapelował on o nowy, dwuletni program pomocowy z Europejskiego Mechanizmu Stabilności (European Stability Mechanism, ESM), szacowany na 29 mld euro, restrukturyzację greckiego długu i przedłużenie aktualnego pakietu pomocowego do czasu opracowania nowego programu wsparcia finansowego, w celu zapobieżenia „technicznej niewypłacalności” Grecji. Przedstawiciele Eurogrupy poinformowali, że rozważą prośbę Aten o nowy program pomocowy dopiero po referendum.

Mimo że Grecja [nadal miała dostęp](#) do awaryjnego wsparcia płynnościowego (*emergency liquidity assistance*, ELA) z Europejskiego Banku Centralnego, to decyzją Rady Prezesów EBC z 28 czerwca zostało ono jedynie utrzymane na dotychczasowym poziomie (tj. poziomie z 26 czerwca, około 89 mld euro). Rada Prezesów EBC zadeklarowała jednak, że uważnie obserwuje sytuację (*closely monitors*) i jest gotowa ponownie rozważyć swoją decyzję. Poziom wsparcia ELA został uznany za niewystarczający, by zapewnić płynność greckim bankom. Grecki bank centralny zarekomendował wobec tego przerwę w pracy banków, wprowadzenie dziennych limitów wypłat z bankomatów w wysokości 60 euro i ograniczenie przepływów kapitałowych. Ponadto bank centralny Grecji [poinformował](#) 29 czerwca, że do poniedziałku, 6 lipca br., będzie prowadził wyłącznie obsługę rachunków: państwa, osób prawnych prawa publicznego oraz funduszy ubezpieczeń społecznych. Żadne inne transakcje nie będą realizowane.

Zapowiedzi wydarzeń w lipcu 2015 r.

Data	Wydarzenie
1 lipca	początek luksemburskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej
1 lipca	posiedzenie Rady Prezesów EBC (bez decyzji z zakresu polityki pieniężnej)
6–9 lipca	sesja plenarna Parlamentu Europejskiego
13–14 lipca	posiedzenie Eurogrupy/Rady Ecofin
16 lipca	posiedzenie Rady Prezesów EBC (z decyzją w sprawie polityki pieniężnej)
24 lipca	posiedzenie Rady Ecofin (w sprawie budżetu)

Autorzy i źródła

Autorzy

Komisja Europejska – Agnieszka Brewka, Maria Majkowska, Małgorzata Potocka, Aleksandra Wesołowska

Rada Unii Europejskiej – Maria Majkowska, Małgorzata Potocka, Małgorzata Siemaszko

Rada Europejska – Aleksandra Wesołowska

Europejski Bank Centralny – Agnieszka Brewka, Anna Górską, Małgorzata Kloc-Konkołowicz, Małgorzata Szcześ

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego – Martyna Migąła, Paweł Smaga, Agata Łagowska

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego – Martyna Migąła, Beata Zdanowicz, Agnieszka Król-Markowska

Inne – Anna Górską, Małgorzata Kloc-Konkołowicz, Maria Majkowska, Małgorzata Szcześ, Aleksandra Wesołowska

Zapowiedzi wydarzeń w lipcu – Małgorzata Kloc-Konkołowicz

Redakcja

Małgorzata Kloc-Konkołowicz, Wydział Integracji Europejskiej DZ

Źródła

Przegląd opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych: Komisji Europejskiej, Rady UE, Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz banków centralnych ESBC.

www.nbp.pl

